

תְּמֹוד תָּרוֹה יְבֵב לִב דָּרְבֵינוּ יוֹאֵל מַפְאַטְמָאָר

בהתיקות ב"ק מרון רבניו הקוה"ט זיעענבי"א - בנשיאות ב"ק מרון רבניו הגה"ק שליט"א
קרית יוֹאֵל - בְּנֵי נֶרֶךְ

פרשת משפטים

כיתה ח' (א-ב)

הר"ד יואל גריינוזאלד הי"ז

הר"ד שאול יחזקאל שווארטץ הי"ז

פרק משפטים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

פירש"י ז"ל ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, וקשה דהלא כל התורה ניתנה מסיני, ולמה הוצרך למדינו בפרשה זו שאף היא מסיני. ויבואר בהקדם דברי מהר"ש פרימיו (הביאו החיד"א בראש דוד פ' תצוה) על אמרם ז"ל (תנא دبي אליו זוטא פ"ט) שיעקב ועשו חילקו בשני עולמות, יעקב נטל עולם הבא, ועשו נטל עולם הזה. וקשה דלפי זה איך מצאנו ידינו ורגלינו לעשותות חיל ולאכול חלב הארץ, והלא יאמרו גזל הוא בידינו כי שירך כולם לעשו, והתירוץ כי אמרו חז"ל (שבת פה) תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית אם יקבלו ישראל תורה אתם מתקיים, ואם לאו אני מחייב אתכם לתורה ובזהו. ואם כן אלמלא קבלו ישראל תורה מوط התמוטטה הארץ ונמצא העולם אבד, וכאשר באו ישראל וקיבלו התורה, קיימו הארץ ומלאה, וכייל דהמציל מזותו של ים ומשלילתו של נהר הרי אלו שלו, וע"כ בזכות קבלת התורה מגיע לנו עפ"י הדין להנות מעונה"ז, עכ"ד.

ומעתה כאשר בא הכתוב בפרשה זו למדינו דיני ממונות שבין אדם לחברו, מתעורר הקושיא מה שיר לבני ישראל לעסוק בדיוני ממונות, והלא בין כך אין להם שום חלק ונחלה בקנינו עולם הזה שהרי כולם נפל לחילקו של עשו, ולזה בא הכתוב כמשיב, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, פ"י כשם שקיבלנו את כל התורה מסיני, כך קיבלנו מסיני כל ענייני העולם הזה, כי על ידי קבלת התורה על הר סיני נתקיים שמים הארץ, ויש לנו דין המציל מזותו של ים ומשלילתו של נהר דהרי אלו שלו.

(ברוך משה)

וכי יגיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מזבחו תקחנו למות.

זאגט דער עיר דוד לויט וואס חז"ל לערנען ארוויס פון א קרבן תמיד וואס לכארה ווי איזי מעג מען דאס מקריב זיין שבת, עס קען דאר זיין או מזועט זעהן נאר די שחיטה או עס איז א טריפה האט מען דאר מחלל שבת געווען וויל מיטאר דאס נישט מקריב זיין? נאר וויל איך גיי נאר רוב,

تلמוד תורה ישב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתיחסות כ"ק מון רכינו הקה"ט זיעובי"א - בנסאות כ"ק מון רכינו הנה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

און רוב בהמות זענعن נישט טריפה. לערנט מען ארויס די זעלבע זאר, איז מען הרג'עט א רוחץ אפילו עס קען זיין איז דער מענטש וואס ער האט גע'רג'עט, איז געווען א בעל מום, וויל איר זאג איז רוב מענטשין זענعن נישט קיין בעלי מומין. דאס זאגט דער פסוק וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמא, אויב איינער ווועט הרג'עגען זיין חבר, מעם מזבחוי פונעם קרבן תמיד וואס מאיז מקריב אויפן מזבח, תקחנו למות, לען איר ארויס איז מדריך אים הרג'עגען און איר זאג נישט שמא טריפה הרא.

במדרש פליה, אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי, הה"ד חנסה בקר ישלם תחת השור.

דער ווילנער גאון ז"ל זאגט פשוט אינעם מדרש, לויט וואס דער מדרש זאגט אויפן פסוק ואשה בכל 'אללה' לא מצאתי אלו הנשים שלא היו במעשי העגל, ווען מהאט געזאגט 'אללה' אלהייר ישראל. לויט דעם מיינט דעם אדם א' מאלף מצאתי, איז איין מענטש פון טויזנט האבן געדינט דעם עגל. אויב איזוי דארך מען פארשטיין פארוואס זענعن געשטארבן נאכ'ן עגל 3000 מענטשין, איינס פון טויזנט כלפי 600,000 איז דאר 600?! אויף דעם זאגט דער מדרש הה"ד חנסה בקר ישלם תחת השור, איז מהאט געדארפט באצלן פינפ מאל איזויפיל, און פינפ מאל 600 איז דריי טויזנט.

על כל דבר פשוט ואשר יאמר כי הוא זה.

ויל עפ"י מה שאמרו חז"ל בכל יום בת קול יוצאת שבו בנימ שובבי"ם חוץ מאחר, ופי' המפו' עפ"י הגמ' אשרי איש אשורי שעושה תשובה כשהוא איש היינו בימי נעוריו בתקפו ובגבורתו והטעם כי איש שחטא בעודו בכחו והתאה גברת והוא גבר וכובש את יצרו וזה דבר חשוב, משא"כ כששב בימי זקנותו שכבר תש כחו ופסקו תאותיו הרי הוא כאיש אחר ולא זה שחטא, וזה שבו בנימ שובבי"ם חוץ מאחר היינו שחטא בילדותו ושב בזקנותו שהוא איש אחר עכ"ד וזהו שאמר על כל דבר פשוט שציריך להודות על חטאינו בעת אשר יאמר עליו כי הוא זה שחטא ולא איש אחר, אך עכ"ז בודאי כששב בזקנותו אינו חוזרת ריקם והקב"ה פושט יד ומקבלו כמו"ש תשב אונש עד דכא והשי"ת יחזירנו בתשובה.

(קדושת יו"ט)

تلמוד תורה ישב לב דרבינו זואַל מסאטמאָר

בהתיחסות כ"ס מrown רכינו הכה"ש זיעוועבי"א - בנשאות כ"ס מrown רכינו הנה"ק שליט"א

קרית זואַל - בני ברק

בכ"ד

אחרי רבים להטוט

דעך בעל שם פון מיכלשטאט זי"ע איז געוווען באקאנט אלם קליאַן קינד מיט זיין שאָרְפֶּן מה און קלוגן קאָפֶּן.

אייז געוווען אַמָּאל וווען ער איז אלט געוווען 9 יאָר איז אַגרוַיְמָעֵר שֶׁר גַּעֲקוּמָעָן אִין שְׁטָטָטָט, אָוֹן ער האט געהערט פון זיין חכינה האט ער אַם גַּעֲרוֹפַּן צוֹ זִיד אִין פָּאַלְאַץ, אָוֹן ער האט אַנְגַּעַזָּגָט אָז קוַיְינְגָּעָר זָאַל זִיד נִישְׁתַּגְּפָנְגָּעָן אַרְוּם דָּעַם פָּאַלְאַץ אִין דִּי באַשְׁטִימְטָעָה, כְּדִי דָּאַם קִינְד זָאַל נִישְׁתַּגְּפָנְגָּעָן וּוּעַמְּעָן צוֹ פְּרָעָגָן וּוּאוֹ דָּעַךְ שֶׁר גַּעֲפוֹנְטָזִיד.

דָּאַם קִינְד קוּמָט אָוֹן ער זעהט אָז קוַיְינְגָּעָר דָּרְיִיט זִיד נִישְׁתַּגְּפָנְגָּעָן אַינְדְּרוֹיִיסִין, באַטְרָאַכְּט ער דָּעַם בְּנִין, אָוֹן ער זעהט וּוְיִ אַלְעַ פָּעַנְמְטָעָרִים זָעַנְעָן שְׁטָאַרְק אָפָּן, נָאָר אִין פָּעַנְמְטָעָר אִיז פָּאַרְמָאַכְּט, אִיז ער באַלְד אַרְוִיְּפָט אַוִּיפָּט יְעַנְעָם שְׁטָאַק אָוֹן אַנְגַּעַלְאַפְּט אַוִּיפָּט דִּי טִיחָר, אָוֹן דָּאַרְט האט ער גַּעַטְרָאָפָּן דָּעַם שֶׁר... אַוִּיפָּט דִּי פְּרָאָגָע פְּוַיְינְגָּעָם שֶׁר פון וּוּאוֹ ער האט גַּעַוְאָסָט וּוּאוֹ ער אִיז, הָאַט ער גַּעַנְטְּפָעָרְט אָז וּוּעָן ער האט גַּעַזְעָהָן נָאָר אִין פָּאַרְמָאַכְּט עַפְּנְסְטָעָר הָאַט ער פָּאַרְשְׁטָאַנְעָן אָז דָּעַךְ שֶׁר באַהֲלָט זִיד דָּאַרְט צוֹ זְעַהָן וּוּאמָר ער וּוּעַט טָהָוָן.

זאגט אַים דָּעַךְ שֶׁר: "אוֹיבָּב בִּיסְטוּ יָא אָזָא קְלוֹגָ קִינְד, עַנְטָפָעָר מִיר מִיְּן קְשִׁיאָ, אִין דִּי תּוֹרָה שְׁטִיטַת 'אַחֲרִי רַבִּים לְהַטּוֹת', אָוֹן אִידָּן זָעַנְעָן דָּאָךְ וּוּיְיִנְיְגָעָר פון דִּי גּוֹיִם, פָּאַרְוּוָאָמָגִיט עַטְמָה נִישְׁתַּגְּפָנְגָּעָן נָאָר רָזְבָּ גּוֹיִם?".

עַנְטָפָעָר דָּאַם קִינְד אָזָוִי: "זָעָן אִיךְ וּוּאַלְטָ אַרְיִינְגָּעָקְומָעָן אִין פָּאַלְאַץ, אָוֹן גַּעַפְּרָעָגָט עַטְלִיכְבָּעָ בָּאַדְיְינְגָּעָר וּוּאוֹ אִיז דָּעַךְ שֶׁר, אָוֹן צָעָן בָּאַדְיְינְגָּעָר וּוּאַלְטָן מִיר גַּעַזְעָגָט אַוִּיפָּן פִּינְעָפְטָן שְׁטָאַק, אָוֹן צְוּוֹאַנְצִיאָגָט וּוּאַלְטָן גַּעַזְעָגָט אַוִּיפָּן צָעַנְטָן שְׁטָאַק, וּוּאַלְטָ אִיךְ וּוּעָן גַּעַגְאַנְגָּעָן נָאָךְ רָזְבָּ, מִינְיָנוֹנְגָּעָן, וּוּיְבָאָלְד אִיךְ הָאָב אָסְפָּק, מִמְּילָאָ וּוּאַלְטָ אִיךְ גַּעַגְאַנְגָּעָן נָאָךְ רָזְבָּ, אַבְּעָר יְעַצְּט וּוּעָן אִיךְ שְׁטִיְּדָא אָוֹן אִיךְ רָעַד מִיְּטָן שֶׁר, מַעַג שְׁוִין קוּמָעָן טְוִיזְנָט מַעֲנְטָשָׁן אָוֹן זָאָגָן אָז דָּעַךְ שֶׁר אִיז עַרְגָּעָן אַנְדְּעָרִישָׁ, וּוּעָל אִיךְ נִישְׁתַּגְּפָנְגָּעָן אַוִּיפָּט זִיְּעָר זִיְּטָ, וּוּיְלָ אִיךְ זְעָה דָּאָךְ דָּעַם שֶׁר מִיְּטָמְנָה אַוִּיגָּן...".

די זעלבע אִיז מִיט אָוֹגְזָעָר הַיְּלִיגָּע אַמְוֹנָה, אַחֲרִי רַבִּים לְהַטּוֹת מִיְּנָטָא אָז וּוּעָן עַמְּ אָזָוִי דָּא אָסְפָּק גַּיְיִט מִעְן נָאָךְ רָזְבָּ, אַבְּעָר אַידְיִישָׁעָ קִינְדָעָר גַּלְיִיבָּן אַיְגָעָם רְבָוָנוֹ שֶׁל עַולְמָ אָוֹן זָעַנְעָן נִישְׁתַּאֲקִין סְפִּיקָּות, מִיר זְעַהָן דָּעַם אַוִּיבָּעָרְשָׁטָן, מִמְּילָאָ אִיז אַוְדָאִי נִשְׁתַּגְּפָנְגָּעָן צֹזָאָגָן אַחֲרִי רַבִּים לְהַטּוֹת.